

Regionální konference

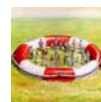

v Praze 28. – 29. listopadu a ve Zlíně 1. – 2. prosince 2005

k přípravě

**Národního akčního plánu
sociálního začleňování 2006 – 2008**

**Zpráva z konferencí
MPSV 2006**

Ministr práce a sociálních věcí, pan Zdeněk Škromach, při zahájení „Fóra sociálního začleňování“ ve Zlíně hovořil o těchto konferencích jako o stavebním kamenu budoucího Národního akčního plánu sociálního začleňování. Zpráva z konferencí, které se konaly v Praze a ve Zlíně na přelomu listopadu a prosince roku 2005, není tedy jen pouhým souhrnem příspěvků, které zde zazněly, ale obsahuje i závěry z workshopů, které budou sloužit jako vstupní podklad pro zpracování nového Národního akčního plánu.

Konference naplnily cíl, který si předsevzaly. Zahájily debatu o podobě a směřování strategie sociálního začleňování v České republice v letech 2006 – 2008 a byly pro účastníky příležitostí k diskusi a navázání kontaktů v oblasti sociální integrace.

Zástupci z jednotlivých ministerstev, měst a obcí, krajů, nestátních neziskových organizací, organizací sociálních partnerů a experti, kteří se konferencí zúčastnili, vyjádřili své postoje, zkušenosti a názory v oblasti směřování strategie sociálního začleňování a k roli Národního akčního plánu v této strategii.

Na závěr tohoto úvodního slova, bych rád poděkoval vystupujícím na konferencích a reportérům workshopů a pracovníkům odboru sociálních služeb a odboru Evropské unie a mezinárodní spolupráce Ministerstva práce a sociálních věcí za přípravu konferencí. V neposlední řadě bych rád poděkoval všem účastníkům konferencí a také hercům z občanského sdružení Ježek a Čížek, kteří na konferencích vystoupili se svým představením Pohádkáři, které zobrazuje životní příběhy lidí bez domova.

moderátor konferencí
Mgr. Martin Žárský
ředitel odboru sociálních služeb
Ministerstva práce a sociálních věcí ČR

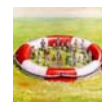

Část 1

- I. Úvod
- II. Evropský kontext politiky sociálního začleňování
- III. Politika sociálního začleňování v Německu, Portugalsku, Maďarsku a na Slovensku
- IV. Národní akční plán sociálního začleňování v České republice
- V. Pohled expertů na politiku sociálního začleňování v České republice
- VI. Role sociálních partnerů v politice sociálního začleňování
- VII. Role regionů v politice sociálního začleňování
- VIII. Role obcí v politice sociálního začleňování
- IX. Role nestátních neziskových organizací v politice sociálního začleňování

Část 2 – Závěry z workshopů

- A. Zaměstnatelnost nejvíce ohrožených skupin obyvatelstva
- B. Partnerství v politice sociálního začleňování - regionální a lokální rozměr
- C. Předcházení a zabránění rizika sociálního vyloučení

Regionální konference, které Ministerstvo práce a sociálních věcí pořádalo ve dnech 28.–29. listopadu 2005 v Praze a 1.– 2. prosince 2005 ve Zlíně, sloužily k přípravě nového Národního akčního plánu sociálního začleňování na léta 2006 – 08 (NAPSI).

Jejich cílem bylo zejména:

- diskutovat směr politiky sociálního začleňování v ČR v letech 2006 – 08 prostřednictvím stanovení krátkodobých, střednědobých a dlouhodobých kvantifikovaných cílů;
- zapojit všechny relevantní aktéry, kterými jsou veřejná správa na úrovni centrálních orgánů státní správy, krajů a obcí, nestátní neziskové organizace působící v sociální oblasti, sociální partneři, akademická a výzkumná sféra a konečně také osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené.

Tyto konference byly připraveny ve spolupráci s projektem STOP sociálnímu vyloučení, který je zaměřený na zvýšení povědomí o problematice sociálního začleňování v České republice¹. Druhý den regionálních konferencí proběhl formou tří workshopů:

- A. Zaměstnatelnost nejvíce ohrožených skupin obyvatelstva
- B. Partnerství v politice sociálního začleňování - regionální a lokální rozměr
- C. Předcházení a zabránění rizika sociálního vyloučení

Zástupce Evropské komise pan **Denis Crowley** hovořil o změnách v procesu sociálního začleňování na evropské úrovni. Od roku 2006 dojde ke sladění procesů sociální ochrany, sociálního začleňování a zdravotní a dlouhodobé péče koordinovaných v rámci Otevřené metody koordinace. Tomuto procesu se v žargonu EU říká „streamlining“. Sociální začleňování je pojímáno jako součást širšího procesu, který zahrnuje oblast důchodů, respektive jejich budoucí udržitelnost a dostupnost, a také poskytování zdravotní a dlouhodobé péče zejména ve smyslu péče poskytované seniorům. Členské státy budou předkládat Národní zprávu o strategiích sociální ochrany a sociálního začleňování na období 2006 – 2008, která bude pokrývat všechny tyto tři oblasti.

---

¹ Projekt je podpořený z prostředků Evropské unie (Akčního programu Společenství na podporu spolupráce v boji se sociálním vyloučením) a Ministerstva práce a sociálních věcí. Hlavním řešitelem projektu je Informační centrum neziskových organizací a partnery projektu jsou: SKOK – Spolek Oborové Konference nestátních neziskových organizací působících v sociální a zdravotně sociální oblasti, MEPCO – Mezinárodní poradenské centrum obcí a Nadace rozvoje občanské společnosti.

Tyto tři oblasti jsou v politické praxi provázané, např. v případě nedostatečné nabídky služeb pro děti a závislé seniory, se nestačí soustředit pouze na aktivní politiku zaměstnanosti, neboť ta sama o sobě nezajistí, aby pracovat mohly také ženy, které jsou ekonomicky aktivní. Je důležité klást důraz na rozvinutý systém služeb pro děti a závislé seniory, které umožní ženám sladit jejich rodinný a pracovní život.

Reformy v systému sociální ochrany a politice sociálního začleňování by také měly být součástí Národního programu reform², který je základním reformním programem revidované Lisabonské strategie. To je podstatné zejména proto, že se na hospodářský růst a zaměstnanost nelze dívat bez ohledu na politiku zaměstnanosti a politiku sociální soudržnosti. Je důležité dívat se také na to, jaké dopady na sociální systém budou mít reformy přijaté v rámci podpory ekonomického růstu a zaměstnanosti.

Pan Crowley dále vyzdvihl úspěchy ČR v oblasti politiky sociálního začleňování. V ČR žije pod hranicí chudoby³ 8% obyvatel, což je nejméně ze všech členských států EU. Česká republika je považována za zemi s velmi dobře fungujícím systémem sociální ochrany, který úspěšně zabraňuje pádu lidí pod hranici chudoby. Pan Crowley položil otázku, zda je tento systém sociální ochrany udržitelný za současné společensko ekonomické situace země, tj. v situaci rostoucího zadlužení země, neexistence důchodové reformy a nepříznivý demografický vývoj a stárnutím populace, které velmi pravděpodobně budou mít negativní dopady na systém sociální ochrany.

Upozornil také na důležitost vzdělání, školení a celoživotního učení v oblasti konkurenceschopnosti pracovní síly země. Věnoval se také ekonomické migraci z třetích zemí za prací, která se v budoucnu v ČR podle jeho názorů zvýší a která tak bude další ožehavou otázkou.

² První Národní program reform by připraven na období 2005 - 2008

³ Míra ohrožení chudobou (jeden ze základních Laekenských indikátorů) je měřena jako procento osob žijících v domácnostech, kde je celkový vyrovnaný příjem domácnosti pod 60% národního vyrovnaného mediánového příjmu.

Německo

Paní **Daniela Kuck-Schneemelcher**, která se podílela na vypracování německého NAPSÍ 2003 - 2005 z německého ministerstva zdravotnictví a sociálních věcí hovořila o německé strategii sociálního začleňování. Paní Kuck-Schneemelcher se podílela také na vzniku našeho prvního NAPSÍ 2004 – 2006, kdy jako expertka pomáhala MPSV.

Německá strategie je založena na dvou základních principech: prevence sociálního vyloučení a udržitelnost sociálního modelu Německa. Strategický přístup německého plánu vychází ze sociálně politických výzev, které pramení z nepříznivého demografického a ekonomického vývoje posledních let.

Německá strategie sociálního začleňování se soustředí na zajištění základních potřeb lidem, kteří se ocitnou v situaci, která je nějakým způsobem riziková (nemoc, stáří, invalidita, nezaměstnanost, aj.). Důležitým aspektem sociální politiky je schopnost zaručit sociální jistotu lidem, kteří ji potřebují. Systémy sociální ochrany musí lidem zaručit plnohodnotný život a umožnit jim účastnit se na životě společnosti.

Za pozornost stojí důraz německého přístupu na posilování vědomí vlastní odpovědnosti lidí za svůj život a aktivace jejich potenciálu za účelem prevence sociálního vyloučení a chudoby. Boj s chudobou a sociálním vyloučením není jen kompenzací ekonomických nerovností, které samotné může uvést objekty takového kompenzace do pasivity. Cílem musí být zvýšit účast lidí na zaměstnání, což u lidí, kteří nemají pracovní návyky a nebo je ztratili v důsledku dlouhodobé nezaměstnanosti, vyžaduje existenci politiky směřující k jejich reintegraci do pracovního a sociálního života.

Paní Daniela dále hovořila o kritice německého plánu ze strany Evropské komise ohledně neexistence kvantifikovaných cílů⁴, na jejichž základě by bylo možno monitorovat pokrok v redukci chudoby. Důvod, proč Německo nepřipustilo tuto kritiku a nevyužívá kvantifikované cíle, je následující: výrazné snížení chudoby předpokládá, že bude výrazně snížena nerovnost v distribuci příjmů. Krátkodobého i střednědobého naplnění tohoto cíle lze docílit pouze zvýšením finančních transferů lidem žijícím pod hranicí chudoby. Tento nástroj by ale nekorespondoval s přístupem, který Německo ve své strategii prosazuje.

Stanovování kvantifikovaných cílů musí následovat po důkladné analýze sociální situace země. V Německu byly za hlavní příčiny chudoby a sociálního vyloučení identifikovány tyto sociální události: nezaměstnanost, nízká nebo žádná kvalifikace,

⁴ V Závěrech zasedání Evropské rady v Barceloně ve dnech 15. – 16. března 2002, Evropská rada členské státy vyzývá, aby ve svých Národních akčních plánech sociálního začleňování stanovily kvantifikované cíle, kterými výrazně sníží chudobu do roku 2010.

ztížená dostupnost práce z důvodu péče o dítě nebo jiného člena rodiny, ztížená dostupnost práce z důvodu zdravotního postižení. Německá strategie sociálního začleňování je propojena se strategií zaměstnanosti, která také reaguje na oblasti sociálního vyloučení spojeného s nezaměstnaností.

Hlavní realizační odpovědnost za provádění politiky sociálního začleňování je v kompetenci jednotlivých spolkových zemí, regionů a municipalit.

Portugalsko

O politice sociálního začleňování v Portugalsku na konferenci ve Zlíně hovořila paní **Gisela Matos** z Institutu sociální ochrany při portugalském ministerstvu práce a sociálních věcí, která se úzce podílela na vypracování portugalského Národního akčního plánu sociálního začleňování 2003 – 2005.

V Portugalsku bylo vytváření národních akčních plánů sociálního začleňování příležitostí i výzvou sloučit a modernizovat politiky zaměřené na posílení sociální soudržnosti. Strategie sociálního začleňování v Portugalsku je zaměřena na tři oblasti: podporu socioekonomického rozvoje, preventivní přístup k nejzranitelnějším skupinám obyvatel a na provádění aktivit na zlepšení situace těch, kteří jsou vystaveni sociálnímu vyloučení. V rámci tohoto strategického přístupu stanovuje NAPSÍ 7 hlavních cílů: zvýšení ekonomického růstu země a zároveň posílení sociální soudržnosti, eliminace strukturálních faktorů vedoucích k sociálnímu vyloučení; „mainsreaming“ sociálního začleňování, tj. začlenění strategie sociálního začleňování do všech relevantních politik; modernizace systému sociální ochrany, jako hlavního nástroje boje s chudobou; rozvoj integrovaných programů zaměřených na deprivované oblasti společnosti; modernizace sociálních služeb a jejich sítě; podpora rovnosti mužů a žen; mobilizace a účast všech relevantních aktérů na centrální i lokální úrovni.

Plán je v Portugalsku koordinován meziresortní komisí, která je podporována týmem odborníků. K monitorování a vyhodnocování plnění plánu byl vytvořen informační systém založený zejména na statistických informacích, které jsou čerpány z administrativních zdrojů. Odborný tým dále monitoruje a informuje o postupu plnění národního akčního plánu. Každý rok je předkládána zpráva o

dosaženém pokroku v implementaci plánu.

K naplnění čtvrtého cíle ze Společných cílů v boji s chudobou a sociálním vyloučením⁵ byl plán projednáván na devíti veřejných zasedáních napříč zemí s místními organizacemi a s lokálními aktéry. Tato iniciativa byla organizována v partnerství s Portugalskou sítí nestátních neziskových organizací bojujících proti chudobě (EAPN). Cílem těchto veřejných zasedání bylo mj. prohloubit povědomí lokálních aktérů o NAPSI, pomoci monitorovat opatření politik a cílů a identifikovat potencionální omezení a nedostatky plánu. Po těchto veřejných zasedáních následovala celostátní konference.

Závěrem paní Matos shrnula přínos plánu pro Portugalsko. Národní akční plán zajistil lepší koordinaci celého procesu, je integrovanou a komplexní strategií a umožňuje všem relevantním aktérům zapojit se do jeho realizace. Přes všechny pozitivní výsledky, je nutné pokračovat ve snaze zlepšit viditelnost a veřejné povědomí o plánu, mobilizovat a učinit zodpovědné za jeho plnění všechny aktéry, veřejné i soukromé. Je nanejvýš důležité zařadit sociální začleňování do politické diskuse a zasadit se o to, aby perspektiva sociálního začleňování byla zohledněna ve všech relevantních politikách, tedy uvést v život principy mainstreamingu sociálního začleňování.

Maďarsko

Paní **Györgyi Vajda**, která se podílela na vypracování maďarského NAPSI 2004 – 2006 z ministerstva mládeže, sociálních a rodinných věcí hovořila o zkušenostech Maďarska s politikou sociálního začleňování. Maďarsko podobně jako ČR prošlo procesem přípravy Společného memoranda o sociálním začleňování (2003) a poté vypracovávalo NAPSI na období 2004 - 2006. Na jeho přípravě se podílela podobně jako v ČR meziresortní komise, ve které jsou zastoupeni také zástupci za nestátní neziskový sektor.

Národní akční plán sociálního začleňování byl pro Maďarsko přínosem převážně v tom, že upozornil na to, že i jiné faktory než pouze nedostatečný příjem mohou způsobit sociální vyloučení, že se tyto faktory mohou dále kumulovat a ohrožovat sociální stabilitu společnosti.

Dále se podařila navázat spolupráce s jinými resorty a propojit opatření v NAPSI s opatřeními v Národním akčním plánu zaměstnanosti. Vzhledem ke krátkému časovému horizontu pro zpracování prvního plánu se ale nepodařilo navázat užší spoluprací se samosprávou na regionální a lokální úrovni. Důvodem proto byl mj. fakt, že maďarský Národní akční plán sociálního začleňování byl tvořen v období politických změn.

Strategickými cíli maďarského plánu jsou: podpora zaměstnanosti, dostupnost veřejných služeb, snížení dlouhodobé a extrémní chudoby a investování do budoucnosti, tj. zmírnění dětské chudoby. Posledním cílem je mainstreaming sociálního začleňování. Maďarsko každý rok na jaře vyhodnocuje implementaci Národního akčního plánu sociálního začleňování a podrobně rozpracovává opatření na následující rok. S monitorováním dosaženého pokroku měli Maďaři obecně problémy. Kvalita dat, která přišla z jednotlivých ministerstev, se lišila. Vzhledem ke

⁵ mobilizace všech relevantních aktérů

krátké době pro zpracování plánu nebyl prostor pro vytvoření indikátorů k monitorování pokroku. Systém monitorování bude vytvořen výzkumnou pracovní skupinou, která vznikla na počátku roku 2005. Cílem této skupiny je zhodnotit data a jejich dostupnost a navrhnout systém monitorování pro NAPSI 2006 - 2008.

Z jednotlivých opatření paní Vajda jmenovala např. program - management dluhů – ke snížení zadluženosti, ke kterému se postupně přihlášily různé obce. Tento program pomáhá nejvíce zadluženým rodinám zvládnout dluhy na bydlení a umožňuje jim přerušit splátky až na 10 let. K podpoře integraci Romů přijala maďarská vláda v roce 2004 dvouletý program, který podrobně specifikuje úkoly jednotlivých resortů v oblasti bydlení, vzdělávání a sociálních služeb. V roce 2005 započal pilotní program k integraci romských rodin. Program umožňuje zlepšení životních podmínek, hlavně bydlení romských rodin.

Slovensko

Paní **Elen Michaldová**, generální ředitelka sekce sociální a rodinné politiky Ministerstva práce, sociálních věcí a rodiny SR, hovořila o problematice sociálního začleňování na Slovensku.

Na Slovensku došlo po volbách v roce 2002 ke změnám, které nastartovaly významné reformy v oblasti sociálních věcí, vzdělávání, zdravotní politiky a hlavně v oblasti veřejných financí. Slovensko se převážně orientuje na podporu zaměstnanosti prostřednictvím změn systému sociální ochrany a trhu práce.

Na Slovensku, které trpí až 20 % nezaměstnaností, která s sebou nese další sociální problémy, je zaměstnanost vnímána jako klíčová pro řešení problematiky chudoby a sociálního vyloučení. Zaměstnanost je nejen zdrojem příjmu, ale také podporuje sociální participaci lidí ve společnosti a jejich osobní rozvoj.

Základ strategie sociálního začleňování tvoří strategie zaměstnanosti, která je založená na zákoně o službách zaměstnanosti a zákoně o pomoci v hmotné nouzi, doprovázená reformou veřejné správy, v rámci které došlo ke sloučení úřadů práce a odborů sociálních věcí (obcí) na úřady sociální práce a rodiny. V oblasti podpory zaměstnanosti a zaměstnatelnosti je důležitá modernizace služeb zaměstnanosti, podpora rozvoje nástrojů a forem informačních poradenských služeb, modernizace odborných poradenských služeb. Za klíčový nástroj aktivizace dlouhodobě nezaměstnaných je považována mj. dávka v hmotné nouzi, jejímž cílem je udržení pracovních návyků uchazeče o zaměstnání. Uchazeč o zaměstnání, který si určitým způsobem – např. rekvalifikací, dalším vzděláváním nebo vykonáváním veřejně prospěšných prací - snaží zvýšit svoji zaměstnatelnost, je finančně zvýhodněn.

Dalším nástrojem je tzv. Absolventská praxe, která má za cíl podpořit vstup absolventů škol a mladých lidí do 25 let věku do zaměstnání s důrazem získání pracovních zkušeností v reálném pracovním prostředí. Důvodem vytvoření tohoto programu bylo vysoké procento nezaměstnaných z řad absolventů škol. Program je realizován prostřednictvím příspěvku zaměstnavatelům na zaměstnání absolventa. Tuto praxi je možno realizovat půl roku, jedná se tedy spíše o zaučení budoucího pracovníka.

Za nejdůležitější v oblasti chudoby na Slovensku je považováno řešení absolutní chudoby a předcházení mezigenerační reprodukci chudoby. Zde je pozornost soustředěna na rozvoj politik sociálního začleňování – vzdělávání, které je hlavním prostředkem prevence chudoby dětí, zabezpečení rovnosti šancí v přístupu ke vzdělání. Poskytovány jsou např. dotace na stravu, na školní pomůcky, stipendia. V další oblasti, kterou je v poskytování sociálních služeb, Slovensko podporuje, stejně jako ČR, poskytování sociálních služeb v přirozeném prostředí klienta, poskytování služeb ambulantního charakteru před službami ústavního charakteru a rozvoj nízkoprahových center. Podpora je zaměřená dále na služby, které pomáhají členům místních komunit řešit vlastní problémy.

Multidimenzionalita a komplexnost příčin chudoby sociálního vyloučení vyžaduje sladění a propojení jednotlivých politik a opatření. Důležitá je podpora spolupráce jednotlivých aktérů na horizontální i vertikální úrovni. Decentralizace veřejné správy je vnímána jako výzva pro posilování a vytváření kapacit a lidských zdrojů samospráv. K podpoře řešení problémů a vytváření politik na lokální úrovni ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny vytvořilo rozpočtovou organizaci Fond sociálního rozvoje, jehož úlohou je podpora vytváření partnerství složených z různých relevantních aktérů v obcích a regionech.

Paní **Zuzana Zarajošová**, koordinátorka přípravy Národního akčního plánu sociálního začleňování (NAPSI) z MPSV ČR, seznámila účastníky konferencí s NAPSI na léta 2004 až 2006, hovořila o historii tvorby plánu a o postupu přípravy NAPSI na léta 2006 až 2008.

NAPSI vychází z evropské strategie sociálního začleňování, která je jedním z pilířů Lisabonské strategie. Členské státy, které přistoupily v roce 2004, připravovaly své plány na roky 2004 až 2006. Při tvorbě těchto plánů vycházely ze Společných cílů v boji s chudobou a sociálním vyloučením:

- usnadnění účasti na zaměstnání a přístup ke zdrojům, právům, zboží a službám,
- předcházení rizikům sociálního vyloučení,
- pomoc nejvíce zranitelným,
- mobilizace všech relevantních aktérů.

NAPSI na léta 2004 až 2006 postihuje celý široký rámec chudoby a sociálního vyloučení, to znamená, že se zaměřuje nejen na podporu zaměstnanosti, která je považována za nejlepší ochranu před chudobou a sociálním vyloučením, ale také na oblast vzdělávání, bydlení, dostupnosti dopravy, kvalitních zdravotních a sociálních služeb, prevenci sociálně negativních jevů. Důraz je kladen i na oblasti, které s sebou nesou nová rizika sociálního vyloučení, např. tzv. informační technologie a e-začlenění. Zvláštní pozornost je věnována nejvíce ohroženým skupinám obyvatelstva, které byly v NAPSI vymezeny jako: osoby se zdravotním postižením;

děti, mládež a mladí dospělí; senioři; etnické menšiny a imigranti; bezdomovci a osoby opouštějící ústavní výchovu nebo výkon trestu odnětí svobody.

V letech 2006 – 2008 nebudou členské státy připravovat samostatný NAPSÍ 2006 – 2008. Tento plán bude součástí Národní zprávy o strategiích sociální ochrany a sociálního začleňování 2006 – 2008 a bude se skládat ze tří strategických dokumentů, kterými jsou NAPSÍ, Národní strategická zpráva o důchodech a Národní plán zdravotní a dlouhodobé péče. Tato zpráva by měla být úzce provázána s Národním programem reforem a měla by popsat, jak modernizace systému sociální ochrany a politik sociálního začleňování povede k vyššímu ekonomickému růstu a

vytvoření více a lepších pracovních míst.

Paní Zajarošová dále hovořila o tom, jak byl NAPSÍ 2004 – 2006 tvořen. Při vytyčování cílů ve vztahu k odstranění znevýhodnění nejvíce postižených skupin obyvatelstva se braly v úvahu souvislosti s ostatními strategiemi, které byly v těchto oblastech již vytvořeny. Do přípravy plánu byla zapojena celá řada

aktérů, kteří pracují v oblastech, které mají v problematice sociálního začleňování klíčový význam. Tito aktéři byli přípravy do plánu zapojeni prostřednictvím Komise pro sociální začleňování. Tato komise, ve které jsou zastoupeny a aktivně pracují zástupci jednotlivých ministerstev, zástupci samospráv, sociálních partnerů, nestátních neziskových organizací a experti, se podílela také na vypracování Společného memoranda o sociálním začleňování (2003).

Vzhledem k tomu, že problematika sociálního vyloučení překračuje jednu oblast, v případě MPSV oblast sociální, je nutná široká a efektivní spolupráce se všemi výše jmenovanými aktéry. Důležité je si dále uvědomit důležitost role obcí v celém procesu, neboť na jejich bedrech realizace politiky sociálního začleňování spočívá. Do přípravy NAPSÍ 2004 -2006 byly také zapojeny nestátní neziskové organizace, které pracují s lidmi se zkušeností s chudobou a seniory (např. Život 90, Společnost Člověk v tísní, Naděje). Plán byl nabídnut k veřejné diskuzi na internetových stránkách MPSV, kde byly zveřejňovány jednotlivé kapitoly a kde bylo také vysvětleno, jaká je historie přípravy NAPSÍ a k čemu tento plán bude sloužit.

Co se přípravy NAPSÍ 2006 – 2008 týká, zde paní Zajarošová hovořila o přehodnocení lisabonského procesu a tedy i strategie sociálního začleňování na úrovni EU, ke kterému došlo na jaře 2005. Lisabonská strategie se nyní prioritně zaměřuje na hospodářský růst a zaměstnanost. Hlavním nástrojem realizace Lisabonské strategie jsou Národní programy reforem, které členské státy připravují na období tří let (první 2005 až 2008). Zúžení Lisabonu ale neznamená, že se

z lisabonského procesu vytratil důraz na sociální soudržnost. Předsedové vlád členských zemí EU na jarním summitu Evropské rady v roce 2005 potvrdili nutnost soustředění se v oblasti reformy na oblast sociální ochrany a sociální začleňování. V této oblasti dojde od roku 2006 k sladění procesů podléhajících Otevřené metodě koordinace (sociální ochrany, začleňování a zdravotní a dlouhodobé péče) v jeden tzv. sladěný proces. Členské státy již nebudou předkládat strategické zprávy za každou oblast zvlášť, jako tomu bylo dosud, ale v rámci jednoho rámce. Na podzim 2006 budou Evropské komisi předkládat Národní zprávu o strategiích sociální ochrany a sociálního začleňování na léta 2006 – 2008.

Příprava NAPSÍ 2006 – 2008 by měla být co nejvíce transparentní a využívat principů mainstreamingu sociálního začleňování (tj. přenášet problematiku chudoby a sociálního vyloučení a skupin, kterých se týká, spolu s úkoly napomáhajícími integraci těchto skupin do všech relevantních politik a činností vlády, jednotlivých ministerstev, rad a výborů a samospráv). Informace k přípravě NAPSÍ 2006 – 2008 budou uveřejňovány na internetových stránkách MPSV a diskutovány v rámci jednotlivých seminářů a konferencí, budou také dále šířeny prostřednictvím projektu STOP sociálnímu vyloučení.

Experti, pan docent **Jiří Večerník** (na konferenci v Praze) a pan profesor **Tomáš Sirovátka** (na konferenci ve Zlíně), seznámili účastníky konference s trendy vývoje chudoby a sociálního vyloučení v ČR a zhodnotili přínos Národního akčního plánu sociálního začleňování na léta 2004 – 2006.

ČR je ve srovnání s členskými zeměmi EU, zemí s nejnižší mírou rizika chudoby. Nízká příjmová chudoba je dána také tím, že je v ČR stále poměrně sevřená příjmová diferenciací. Podíváme-li se na chudobu skrz jiné indikátory, můžeme vidět, že v ČR existuje relativně velký rozsah materiální deprivace (zde ČR dosahuje podobných hodnot jako např. Portugalsko). ČR má dále problém v začlenění na pracovní trh, což je důsledkem dlouhodobé nezaměstnanosti, která je u nás z hlediska podílu i míry na relativně vysoké úrovni. Počet lidí, kteří žijí v domácnostech, kde alespoň jeden člověk je nezaměstnaný, není tak vysoký, což je důsledkem absorpce problému dlouhodobé nezaměstnanosti v rodinách. Časté je, že dlouhodobě nezaměstnaná žena žije v rodině, kde pracuje muž, a že děti a absolventi škol nebo mladí dlouhodobě nezaměstnaní žijí u rodičů, což redukuje svým způsobem sociální vyloučení, ale zatěžuje rodiny.

Když porovnáváme násobky rizika chudoby určitých skupin k průměrnému riziku chudoby v rámci ČR a vztáhneme-li to na průměr EU, tak je vidět, že relativní znevýhodnění určitých skupin je u nás daleko výraznější, tedy sociální vyloučení, které odděluje určité skupiny od hlavního proudu, je značné (riziko chudoby nezaměstnaných osob je v ČR 6krát vyšší než průměrné riziko chudoby, riziko chudoby neúplných rodin s dětmi je více než 3x větší než průměrné riziko chudoby, dále např. domácností s nízkým vzděláním, tzn. kde oba partneři mají nízké vzdělání). Není obvyklé, aby v EU rozdíl v riziku chudoby oproti průměru v populaci byl tak

výrazný, jako je tomu v ČR. V případě subjektivní chudoby v ČR jen polovina z těch, kteří jsou chudí (tj. mají příjem nižší než 60% mediánového vyrovnaného příjmu), odpovídá na otázku, zda se cítí být chudí pozitivně.

Přínos Národního akčního plánu sociálního začleňování na léta 2004 – 2006 je zejména v pojmenování a uchopení problematiky sociálního vyloučení jako multidimenzinálního problému, který neodkazuje jen na příjmovou chudobu. Plán vyzdvihuje roli nestátního neziskového sektoru v problematice sociálního začleňování a má potenciál pro mobilizaci relevantních aktérů.

Plán nedostatečně využívá kvantifikovaných cílů, spíše pracuje s nepřímými cíli, jako např. Slovenko a Litva. Také díky tomu může plán působit dojmem deklaratorním.

V příštím období by v plánu měly být více využity kvantifikované cíle a vhodné indikátory k jejich měření. Plán neukazuje indikátory nejen v oblasti příjmové chudoby, nerovnosti, participace na trhu práce, oblasti vzdělání, aj.; ale chybí také indikátory k některým důležitým oblastem, jako např. oblast etnické dimenze chudoby a bydlení. V těchto posledně jmenovaných oblastech není jednoduché tyto indikátory sledovat, což může být výzvou do budoucnosti.

Zájmy sociálních partnerů na konferenci v Praze a ve Zlíně prezentovali paní **Jitka Hejduková** ze Svazu průmyslu a dopravy a pan **Karel Rychtář** ze Svazu českých a moravských výrobních družstev.

Zaměstnavatelské odbory kladou důraz na podporu podnikatelského prostředí. Zaměstnání je vnímáno jako nejlepší ochrana před sociálním vyloučením a chudobou. Lidé, kteří pracují, mají zdroj příjmu, což mobilizace všech relevantních aktérů představuje přímý ekonomický dopad pro to, aby se nedostali do chudoby, na pokraj společnosti a nestali se sociálně vyloučenými. Nejedná se pouze o ekonomický dopad, ale i o dopad sociální.

Za nezbytné zaměstnavatelé považují motivaci pracovních míst, k jejich udržení, k investování do lidských zdrojů, a motivaci občanů v hledání pracovního uplatnění a setrvání v zaměstnání. Důležité, dle názoru zaměstnavatelů, je funkční pracovně právní legislativa, která má přímý dopad na zaměstnanost a tvorbu pracovních míst, která je vstřícná k zaměstnavatelům a umožňuje jim pružně reagovat na měnící se podmínky podnikatelského prostředí. Zaměstnavatelé považují za podstatnou otázku motivace člověka pracovat (a to i za nižší příjem) než pobírat sociální dávky, což je také řešeno v rámci nové úpravy zákona o životním minimu a zákona o hmotné nouzi.

zaměstnavatele k vytváření

Sociální partneři problém sociálního začleňování vnímají širěji než jen jako problém zaměstnanosti a zaměstnatelnosti. Další důležitou oblastí, kde zaměstnavatelé

mohou přispět k začleňování zaměstnanců do společnosti, je oblast vzdělávání a rozvoje lidských zdrojů. Vzdělaný pracovník, schopný přizpůsobovat se měnícím požadavkům podnikatelského prostředí, je pro každého zaměstnavatele přínosem. Struktura vzdělávání by měla odpovídat požadavkům trhu práce. Důležitou otázkou tedy je, jak sladit strukturu škol, aby byli absolventi snáze uplatnitelní, zaměřit se na vzdělávacích programy, které budou více reflektovat praxi. Jako možnou cestu zaměstnavatelé navrhuji finanční podporu v oblasti daňové motivace zaměstnavatelů k podpoře rozvoje lidských zdrojů a vzdělávání a snížení nemzdových nákladů na celkových nákladech práce.

O roli regionů v politice sociálního začleňování hovořili pan **Miloslav Plas**, radní Královéhradeckého kraje (v Praze) a pan **Zdeněk Spaczek**, radní Zlínského kraje (ve Zlíně).

Pan Plas i pan Spaczek hovořili o roli krajů v oblasti sociálních služeb v komunitním plánování, zavádění standardů sociálních služeb a tvorbě sítě sociálních služeb. Sociální služby jsou důležité pro prevenci sociálního vyloučení, pomáhají nejvíce ohroženým skupinám obyvatelstva a usnadňují účast na zaměstnání, tedy svým působením pokrývají tři ze Společných cílů v boji s chudobou a sociálním vyloučením.

V oblasti sociálních služeb je pro kraje v kontextu přijetí zákona o sociálních službách důležité dosáhnout stabilní sítě sociálních služeb, která odpovídá skutečným potřebám regionu za použití metod komunitního plánování sociálních služeb. Kraje podporují proces plánování sociálních služeb, poskytují podporu obcím při zpracování plánů rozvoje sociálních služeb (vzdělávací programy, e-mailové konference, aj.). Za důležité považují vést diskusi s obcemi o naplňování komunitních plánů ve vztahu k finančním možnostem (rozpočtu). Za nutné v této oblasti považují stanovení jasné odpovědnosti státu, krajů a obcí.

Role krajů je také v této oblasti v podpoře rozvoje kvality sociálních služeb, tj. v podpoře zavádění standardů kvality sociálních služeb v jednotlivých zařízeních, v podpoře provádění inspekcí kvality a také v motivaci nestátních neziskových organizací prostřednictvím dotačních řízení.

Kraje mohou k podpoře sociálního začleňování využít prostředky ze strukturálních fondů. Kraje administrují grantová schémata Společného regionálního operačního programu, v rámci opatření zaměřeného na podporu sociální integrace v regionech, kde mohou být podpořeny projekty na podporu motivace, pracovní rehabilitace, získávání základních dovedností, aj.

V programovacím období 2007-2013 se budou kraje snažit připravit vlastní programovací dokumenty, kde bude také problematice sociálního začleňování věnována pozornost. Oblasti, na které by se měla část věnovaná sociální integraci zaměřit, jsou následující: implementace systému dalšího vzdělávání na regionální

úrovni včetně odpovídající infrastruktury a nabídky dalšího profesního vzdělávání, zavedení systému certifikací a uznávání kvalifikací, podpora kariérového poradenství včetně aktivit s tím spojených, navázání trvalé aktivní komunikace a spolupráce mezi konkrétními školami a zaměstnavateli, zvyšování pružnosti školského systému a jeho vazby na trh práce, zavedení systému průběžného sledování kvalifikačních potřeb zaměstnavatelů a monitoring potřeb.

O roli obcí v politice sociálního začleňování hovořili na konferenci v Praze pan **Jakub Pôbiš** ze Svazu měst a obcí ČR a na konferenci ve Zlíně paní **Jana Pobořilová**, která je vedoucí odboru sociálních věcí Magistrátu města Zlín.

Pan Pôbiš hovořil o významu obcí v oblasti sociální integrace ve smíšeném modelu výkonu veřejné správy, kde obce vytvářejí prostor k vytváření sociální péče v souladu s místními podmínkami a zvyklostmi tak, jak stanovuje zákon o obcích. Obce se podílí na výstavbě bytů pro příjmově vymezené skupiny za pomoci dotačních titulů státu ať už z ministerstva pro místní rozvoj, příp. státního fondu rozvoje bydlení, zároveň ve své samostatné působnosti schvalují dotace, bezúročné půjčky, příp. i prostředky na integraci menšin. Dále mohou připravit a realizovat projekty s využitím Evropského sociálního fondu především se zaměřením na vzdělávání, zaměstnanost a rozvoj lidských zdrojů.

Obce na prostředky na provoz a spolufinancování těchto aktivit využívají společný rozpočet. Roli obcí v oblasti implementace politik sociálního začleňování výrazně limituje výše příspěvku na výkon přenesené působnosti obcí a změny, které zasahují do rozpočtových prostředků, a možnosti obcí (např. zavedení bezplatného ročníku v mateřských školách za účelem integrace především romských dětí).

Podobě jako v Maďarsku, také v ČR mají malé obce problémy zvládnout všechny své

úlohy v sociální oblasti. Základna svazu se schází 6krát ročně, a proto je problematické reagovat na všechny dokumenty, které přicházejí z úrovní jednotlivých ministerstev tak pružně. Při vytváření nového NAPSÍ pan Pôbiš apeloval na nutnost delšího časového období pro zpracování stanovisek a podkladů k plánu z důvodu nutnosti posílat všechny tyto dokumenty členským obcím Svazu měst a obcí k vyjádření a vypracování souhrnného

stanoviska za obce.

Svaz měst a obcí nabídl MPSV pomoc v šíření informací a přesvědčování obcí v tom, že hrají důležitou roli v sociální oblasti, což je klíčové pro dobré provádění Otevřené metody koordinace v oblasti sociálního začleňování v praxi.

Paní Pobořilová na konferenci ve Zlíně představila projekt Výchovné působení v rodinách, který ve Zlíně vznikl za účelem pomoci lidem, kteří jsou nezaměstnaní (převážně ve středním věku) a mají chuť pracovat. Dalším důvodem vzniku projektu byla potřeba sociální práce v rodinách, které se nedostávalo z důvodu přetížení pracovníků sociálního odboru magistrátu. V rodinách, kde manželé prošli dětskými domovy nebo pocházeli z nefunkčních rodin, dochází k problémovým situacím, které tyto rodiny neumějí sami řešit. Ty rodiny se často dostávají do finanční tísně. Projekt využil institutu veřejně prospěšné práce po konzultacích s úřadem práce. Od června 2004 začaly na oddělení sociálně právní ochrany dětí pracovat první tři sociální pracovníce, které prošly školením a vzděláváním v sociální oblasti a absolvovaly školení s psychologem.

Určitou dobu pracovnícím trvalo navázat vztah s rodinou založený na důvěře. Projekt se dobře uchytil a v listopadu 2004 byla přijata nová pracovníce, která se zabývá pomocí osobám se zdravotním postižením a seniorům, kteří potřebují i aby je někdo vyslechnul, poradil, pomohl, aby měl na ně čas, aby s nimi měl trpělivost. Dále se také projekt rozšířil do oblasti poradenství nezaměstnaným.

Každá z pracovníc má na starosti zhruba 12 rodin, do kterých chodí 2x, 3x nebo 4x týdně podle potřeby. U nezaměstnaných a osob se zdravotním postižením má každá pracovníce přibližně 8 pravidelných klientů, kterým se věnují opakovaně a nepravidelné klienty.

Dotace z úřadu práce na veřejně prospěšná místa jsou maximálně na rok, a proto musel být ve Zlíně vytvořen nový cyklus a byli přijati noví pracovníci. Při vyhodnocování prvního cyklu bylo zřejmé, že rok je krátká doba, protože, než se sociální pracovníce zaučily jak v oblasti sociální legislativy, tak mezilidských vztahů a terénní sociální práce, než navázaly důvěrný kontakt s rodinami, tak uplynul rok a projekt musel skončit. Magistrát se pokusil získat na tento projekt peníze z Evropského sociálního fondu.

Pan Ilja Hradecký z nestátní neziskové organizace Naděje a **paní Ilona Sniegoňová** ze Slezské diakonie hovořili o úloze nestátních neziskových organizací v politice sociálního začleňování.

Pan Hradecký i paní Sniegoňová hovořili o organizacích, které chrání práva a zájmy ohrožených skupin, tedy o organizacích sdružující osoby s různým typem zdravotního postižení, seniory, o poskytovatelích sociálních a zdravotních služeb a dále o střešních organizacích, které mají mnohem větší dosah než jednotlivé organizace samy o sobě.

Nestátní neziskové organizace jsou v bezprostředním kontaktu s ohroženými skupinami, s klienty sociálních služeb, poznávají mechanismy, které vedou k sociálnímu vyloučení a hledají východiska z těžké situace, do které se jejich klienti

dostávají. Z přímé zkušenosti s prací s klientem nestátní neziskové organizace získávají informace, které potom zpracovávají a případně, je-li to možné, i zobecňují a formulují vzory cest, které vedou k sociálnímu vyloučení. Nestátní neziskové organizace na základě těchto zkušeností mohou dále komunikovat s veřejnou správou na všech úrovních, mohou upozorňovat veřejnost na rizika prostřednictvím sdělovacích prostředků a přímou cestou na svých internetových stránkách. Mnohé nestátní neziskové organizace se účastní na tvorbě komunitních plánů sociálních služeb na místní úrovni. To vše je opravňuje k tomu, aby byly spolutvůrci národního akčního plánu sociálního začleňování.

Boj proti chudobě zahrnuje především uznání důstojnosti každého člověka, zapojení osob se zdravotním postižením do života společnosti a podporu rodinného života. Mezi cílové skupiny osob ohrožených sociálním vyloučením patří zejména nezaměstnaní, noví absolventi škol bez předchozí praxe, lidé s nedostatečným vzděláním, lidé předdůchodového věku, lidé bez vyhovujícího bydlení, lidé chudí a matky s malými dětmi, rodiny s více dětmi, senioři a lidé, kteří se z různých důvodů ocitli mimo hlavní proud společnosti a ztratili přiměřené životní zázemí, zejména bydlení a zaměstnání.

V oblasti sociálního začleňování je důležité, aby veřejná správa formulovala opatření pro sociální začleňování a vytvořila legislativní i finanční podmínky pro poskytování sociálních služeb. Důležité je také, aby byla ochotna reflektovat zpětné vazby opatření, která realizuje a ověřovat, zda se tato opatření v běžném životě osvědčila či nikoliv. Veřejná správa by dále měla podporovat výzkumnou činnost a využívat výsledky této činnosti ve prospěch stanovování efektivních opatření ve prospěch osob sociálně vyloučených. Využívat příkladů domácích i zahraničních dobré praxe.

Při tvorbě druhého Národního akčního plánu sociálního začleňování by se nestátní neziskové organizace měly poučit z tvorby prvního plánu. Důležité je navázat partnerství mezi nestátními neziskovými organizacemi, vytvářet síťové organizace – koalice, které mohou lépe a důrazněji prosazovat podněty, které načerpaly z práce v terénu. V novém NAPSÍ by nestátní neziskové organizace měly přispět k pojmenování ohrožených skupin a vytyčení opatření ve prospěch prevence sociálního vyloučení těchto skupin a přinášet příklady dobré praxe.

Při přípravě plánu je důležitá otázka dostatečného času pro jeho zpracování. Nestátní neziskové organizace musí své informace rozeslat svým členům a opět je posbírat a vrátit ohlas zpracovatelům plán a na to je potřeba mít dostatek času.

Paní Sniegoňová hovořila také o EAPN (European Anti-poverty Network – evropská síť proti chudobě) ČR, která vznikla v říjnu 2004. Česká EAPN se skládá z 13 nestátních neziskových organizací, které vytvářejí fórum pro sdílení názoru a informací k otázkám sociálního začleňování a boji proti chudobě. Cílem EAPN ČR je dosáhnout porozumění o problematice sociálního vyloučení mezi veřejností a veřejnou správou v ČR, odstraňovat společenské a politické bariéry vůči osobám ohroženým sociálním vyloučením a usilovat o jejich začleňování. Sociální začleňování NNO chápou jako prvek, který zásadním způsobem mění pohled na lidi sociálně potřebné. Změnit pohled na sociální začleňování znamená klást důraz na podporu partnerství, na lidská práva a kvalitu sociálních služeb. EAPN ČR má také zájem o tvorbu NAPSÍ. Věří, že bude skutečně akčním plánem společným jak pro

veřejnou správu, tak pro nestátní neziskové organizace s dopadem na situaci lidí sociálně vyloučených, nebo sociálním vyloučením ohrožených.

Dále paní Sniegoňová prezentovala výstupy pracovní skupiny v rámci páté oborové konference poskytovatelů sociálních a zdravotně-sociálních služeb v Hradci Králové v únoru 2005. Pracovní skupina se zabývala NAPSÍ 2004 – 2006 a přípravou nového plánu. První otázka směřovala k tomu, v čem je zmíněný nástroj národního akčního plánu účinný, nebo naopak neúčinný pro sociální začleňování.

U NAPSÍ 2006 – 08 by jasně mělo být stanoveno, jak bude plán naplňován, jak se dotkne cílových skupin, jaká bude informovanost, kdo bude za informovanost o plánu odpovědný, jakým způsobem bude plán vyhodnocován a pro koho bude závazný.

Plán by neměl prezentovat jen příklady dobré praxe, ale také špatné praxe, ze kterých by bylo možno se poučit. Plán by měl být hlavně připravován ve spolupráci se všemi, regiony, obcemi i nestátními neziskovými organizacemi.

Cílem prvního workshopu byla diskuse o tom, jakým směrem by se v Národním akčním plánu sociálního začleňování (dále NAPSÍ) v letech 06 – 08 měla ubírat politika zaměřená na zaměstnatelnost nejvíce znevýhodněných uchazečů o zaměstnání.

Cílem workshopu bylo:

- identifikace osob nejvíce znevýhodněných na trhu práce;
- diskuse nad opatřeními v oblasti zaměstnanosti ve prospěch nejvíce znevýhodněných a obtížně umístitelných na trhu práce;
- identifikace příkladů dobré praxe, které překonávají bariéry v zaměstnání pro osoby obtížně umístitelné na trhu práce.

V rámci diskuse se účastníci workshopu shodli na nutnosti soustředit se na následující oblasti ke zvýšení zaměstnatelnosti znevýhodněných osob:

- Podpora informačních toků o možnostech zaměstnávání znevýhodněných osob a to včetně uvádění příkladů dobré praxe;

- Podpora vzdělávání pracovníků na úřadech státní správy a samosprávy a to v oblasti psychohygieny a práce s obtížnou klientelou;
- Podpora programů rodičů po mateřské dovolené nebo po období ekonomické neaktivity na podporu návratu na trh práce;
- Podpora využívání institutu zkrácených pracovních úvazků;
- Podpora vzniku a činnosti externích sítí (i mimo úřady práce), které by dokázaly intenzivně a hlavně dostatečně individuálně pracovat s cílovou skupinou;
- Podpora projektů celoživotního učení a dalšího vzdělávání, které jsou zaměřené na cílovou skupinu 50+, zdravotně postižení, atd., především ty, kteří reagují na místní, časovou a jinou poptávku po určitých specializacích nebo profesích na trhu práce;
- Podpora systému informovanosti o specializacích potřebných na trhu práce tak, aby absolventi měli uplatnění na trhu práce;
- Podpora poradenství pro subjekty, které chtějí realizovat projekty v oblasti zvýšení zaměstnanosti a zaměstnatelnosti znevýhodněných osob;
- Rozvíjení potenciálu veřejné správy v aplikaci výše uvedených principů; podpora servisních organizací z hlediska stávajících institucí podporujících začleňování na trh práce.

Cílem tohoto workshopu byla diskuse, jak do přípravy nového NAPSI zapojit všechny relevantní aktéry: státní správu a samosprávu, sociální partnery, nestátní neziskové organizace, experty, aj.

Cílem workshopu bylo následující:

- Diskutovat o podobě efektivního zapojení regionů, obcí, NNO a jiných partnerů do tvorby NAPSI 2006 – 08 i do dalších aktivit v oblasti sociálního začleňování.;
- diskuse o efektivní komunikaci mezi MPSV jako zpracovatelem plánu a partnery;
- identifikace efektivních příkladů dobré praxe zapojování regionů, obcí a jiných partnerů do politiky sociálního začleňování.

Pro tvorbu NAPSI 2006 – 2008 bylo vzneseno několik následujících doporučení:

- na začátku roku 2006 svolat Komisi pro sociální začleňování a přehodnotit její působnost; pro určitou problematiku zakládat pracovní skupiny Komise a jako členy přizvat také zástupce krajů a obcí;
- při stanovování cílů trvat na jejich kvantifikaci (v případě, že nelze měřit naplnění cílů, uvažovat o specifikaci kroků, které k naplnění cíle povedou);
- v rámci Komise diskutovat časový harmonogram prací na strategických dokumentech v oblasti sociálního začleňování (poskytnout více času pro zpracování stanoviska);

- klíčové dokumenty distribuovat přeložené do češtiny (např. Společná zpráva o sociální ochraně a sociálním začleňování – část týkající se České republiky);
- zlepšit informační toky směřované ke krajům a obcím;
- nalézt mechanismus, jak přímo oslovit a zapojit samotné obce do zpracovávání strategických dokumentů
- zdůrazňovat průřezovost a komplexnost problematiky sociálního začleňování;
- podpora výzkumné činnosti by měla být zaměřena nejen na primární analytické popisy sociálně-ekonomicko-politické situace a problematiky, ale zejména nato, aby výzkumná činnost měla evaluační charakter (disponujeme-li v určité oblasti nějakými daty, měli bychom být schopní tato data evaluovat a promítat do opatření).

Při implementaci NAPSI 2006 – 2008

- dostatečné finančně zajistit přijatá opatření;
- decentralizovat financování na kraje a obce s obecním úřadem s rozšířenou působností.

U tvorby regionálních a lokálních plánů

- efektivně komunikovat s regiony a obcemi;
- plánování v samostatné působnosti za pomoci státní dotace;
- dostatečné finanční krytí přijatých opatření (výhledově přesun financování do samostatné působnosti).

Poslední workshop se zabýval převážně prevencí rizika sociálního vyloučení.

Jeho cílem byla diskuse k následujícím oblastem:

- opatření, která usilují o předcházení těžkých životních situací, které mohou mít velmi vážný dopad a vést k sociálnímu vyloučení (ztráta zaměstnání, ztráta domova, zadlužení, předčasné ukončení školního vzdělání, aj.)
- opatření k podpoře soudržnosti rodiny, prevence sociální izolace;
- aktivity zaměřené na prevenci sociálně negativních jevů;
- identifikace účinných příkladů dobré praxe předcházení sociálnímu vyloučení.

Workshop se prevencí sociálního vyloučení zabýval v několika oblastech:

V oblasti prevence prostřednictvím zajištění dostupnosti vzdělávání pro osoby ze socio-kulturně odlišného prostředí

- zaměřit se na zajištění dostupnosti návaznosti v rámci konkrétních opatření, které již na obcích nějakou formou fungují, např. asistent učitele přípravných ročníků a provázanost jejich práce s rodinou;
- převzetí odpovědnosti obcí k řešení problematiky sociálně vyloučených romských komunit;
- potřeba zvýšit osvětu u romských rodin tak, aby vnímali důležitost vzdělání, formou mediálních kampaní a přesvědčování romských rodin o důležitosti vzdělání. Propojení systémů vzdělávání (asistenti učitele) a systému sociálních služeb (např. terénní sociální práce)

- problematika sociálně vyloučených romských komunit a lokalit jako takových měla být uvedena jako prioritní v NAPSÍ 06 - 08, v této oblasti by měl být uplatňován při řešení této problematiky individuální přístup k jejímu řešení. Přístup by měl být zaměřen na konkrétní romskou lokalitu nebo komunitu, na rodiny a jednotlivce zde žijící;
- zařadit mezi cílovou skupinu, také romské matky s dětmi, které mají vliv na tvorbu hodnot dětí, které jsou v předškolním nebo v raném školním věku s cílem pozitivně ovlivnit jejich pojetí vzdělávání;
- v rámci vzdělávání se zaměřit také na děti cizinců.

V oblasti podpory rodiny a rodinné soudržnosti

- zlepšit dostupnost terénních sociálních služeb pro ty členy rodiny, kteří tyto služby potřebují, ať se jedná o seniory nebo osoby se zdravotním postižením;
- zajistit návaznost ambulantních služeb, služeb typu denní centra, a služeb respektive péče. Bez této návaznosti je podpora pouze terénní sociální práce ne zcela efektivní;
- zvýšení dostupnosti zkrácených úvazků a zatraktivnění těchto úvazků pro zaměstnavatele tak, aby umožnil svému zaměstnanci zkrátit si pracovní úvazek, aby se mohl starat o svého člena rodiny. Medializace a šíření osvěty této problematiky;
- u rodin, které nedostatečně zvládají své funkce v oblasti výchovy dětí se zaměřit na služby preventivní, tzn. zaměřené předcházení toho, aby se rodina dostala do obtížné situace.
- zaměřit se na prevenci odebrání dětí do ústavní péče a byla podpora náhradní rodinné péče nebo jiných forem, tzn. vytvoření systému náhradní rodinné péče;
- zaměřit se na řešení problému zadluženosti rodin a lichvy, které tyto rodiny dostávají do pastí a demotivují k jakékoliv další činnosti;
- souběh rodičovského příspěvku a možnosti přivýdělků, tak aby si rodič mohl zvolit, zda se bude opravdu plně věnovat svému dítěti, a potom obdržel vyšší rodičovský příspěvek, než ten rodič, který vedle svých rodičovských povinností pracuje.

V oblasti dostupnosti sociálních služeb

- přenesení orientace terénní sociální práce, z současných cílových skupin (terénní sociální práce zaměřená na Romy ohrožené sociálním vyloučením, cizince, osoby opouštějící ústavní zařízení, atd.) na přístup na základě potřeb uživatelů služby terénní sociální práce;
- zajištění aktivizačních služeb pro všechny cílové skupiny;
- zvýšit dostupnost sociálních služeb formou podpory sociální ekonomiky;
- zajištění dostatečného poradenství, a to specifického poradenství, a v jeho rámci také právního poradenství pro cílové skupiny.

V oblasti sociálních služeb a sociální práce

- rozvíjet profesionalitu sociální práce, klást důraz na vzdělávání pracovníků v oblasti sociální práce ať to pracovníků ve veřejnoprávních strukturách nebo v neziskových strukturách;
- zvýšení kapacity sociální práce;
- podpora transformace sociálních služeb, zejména rezidenčních služeb s důrazem na rodinu (transformace neznámá zrušit ústavní zařízení, ale začít pracovat s rodinnými vazbami, které obyvatelé těchto zařízení mají a preferovat jejich odpovědnost a schopnost o člověka pečovat v přirozeném prostředí).

V oblasti pomoci lidem bez přístřeší

- klást důraz na problematiku dostupnosti bydlení pro osoby, které se ocitly v nepříznivé sociální situaci, dostupnost návazného bydlení;
- uvědomění si, že samotná sociální služba bez služeb bydlení problém bezdomovectví nevyřeší.

Baxová Petra, Mgr.
Bednářová Zuzana
Beňák David, bc.

Blažková Anna
Blízková Marta
Body Ladislav

Brožová Eva, PaedDr.
Crowley Denis

Čabanová Bohumila, Ing.

Čakrtová Tereza, Mgr.
Černá Milena, MUDr.
Černý Jan
Černicá Magda Ing.
Čornejová Helena, Ing.
Čtvrtník Jakub, Mgr., MBA
Čtvrtníková Ilona, Mgr.
Dadoková Blanka Mgr.
Dachovský Jiří, Ing., Mgr.
Darek Roman Mgr.
Doležálová Jaroslava
Drašar Václav, PhDr.
Egyedová Monika
Fojtíková Pavla

Fomiczewová Danuše, Mgr.
Frantík Václav
Fuchsová Jarmila, Ing.
Gažo Vlado
Hacaperková Dana, Mgr.
Hájková Petra, Mgr.

Halová Hana, Mgr.
Hanuš Petr Mgr.
Hapl Dalibor, Bc.
Hašová Zdeňka PhDr.
Hauptmanová Jaroslava
Havlíček Stanislav
Hejduková Jitka, JUDr.
Hekera Rostislav
Herink Roman Mgr.
Hloušková Radomíra Mgr.
Holečková Kateřina, ThDr.
Horáková Markéta Mgr.
Horáková Viera PhDr.
Hošek Marián, MUDr.
Hradecký Ilja, Mgr.
Hrkál Josef
Hubíková Olga

Hudcová Barbora, Mgr.
Hutař Jan, JUDr.
Hynková Alena, Mgr.
Chalánková Jitka MUDr.

Rytmus
Centrum pro integraci cizinců
Úřad městské části Praha 14, odbor sociálních věcí a zdravotnictví
Oblastní charita Havlíčkův Brod
Svaz průmyslu a dopravy České republiky
Ministerstvo práce a sociálních věcí, odbor poradenství a zprostředkování
Společnost DUHA-integrace osob s mentálním postižením
Evropská komise, GR zaměstnanosti, sociálních věcí a rovných příležitostí
Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy, katedra veřejné a sociální politiky
Ministerstvo práce a sociálních věcí, odbor sociálních služeb SKOK
Společnost Člověk v tísni
Krajský úřad Zlínského kraje
Českomoravská konfederace odborových svazů

MEPCO
Městský úřad Karviná
Česká unie neslyšících
Magistrát města Olomouc
Městský úřad Chotěboř
Ministerstvo kultury
Česká unie neslyšících, oblastní organizace Zlín
Sluníčko-sdružení pro podporu rodinného a mateřského centra Vsetín
Krajský úřad Pardubického kraje
Úřad práce Vsetín
Ministerstvo financí
Občanské sdružení Práh
Ministerstvo práce a sociálních věcí, odbor sociální politiky
Úřad vlády ČR, sekretariát Vládního výboru pro osoby se zdravotním postižením
Magistrát hlavního města Prahy
Ministerstvo práce a sociálních věcí, odbor sociálních služeb
Krajský úřad Plzeňského kraje
Magistrát města Brna, odbor sociální péče
Městský úřad Prachatice
Krajský úřad Jihočeského kraje
Svaz průmyslu a dopravy
Městský úřad Frýdek-Místek
Centrum pro zdravotně postižené Zlínského kraje
Úřad práce v Kroměříži
Ministerstvo práce a sociálních věcí, odbor sociálních služeb
Fakulta sociálních studií MU Brno
Městský úřad Holešov
Ministerstvo práce a sociálních věcí, odbor sociálních služeb
Naděje
unie Roska
Výzkumný ústav práce a sociálních věcí ČR, brněnská pobočka
Ministerstvo zdravotnictví
Národní rada zdravotně postižených
Magistrát města Plzeň
Krajský úřad Olomouckého kraje

Chaloupková Zdena, PhDr.
Chludilová Alena
Chráscecká Uršula
Chrudimská Jana
Jakoubek Marek Mgr.
Janoušek Petr
Karolíněk Martin, MUDr.
Jiránek Radek Mgr.
Jirsová Jitka
Kalinová Božena
Kašíková Martina Mgr.

Keroušová Eva

Klevetová Dana
Kloučková Tereza Mgr.
Kokrdová Lucie, Mgr.
Kolář Jan
Kondelíková Hana, Bc.
Kopřiva Petr Mgr.
Kosová Petra, Mgr.
Košťálová Alice, Mgr.
Košťátková Petra, Ing. Mgr.
Kratochvíl Milan Mgr.
Krejčí Jaromír, PaedDr.
Křížková Alena, Mgr.
Křížová Ivana
Kubalčíková, Kateřina PhDr. Ph.D..

Kubátová Jiřina
Kuck-Schneemelcher Daniela
Kuďejová Taťana, Mgr.
Kulichová Romana, Mgr.
Kupková Jana, Mgr.
Kuna Michael, Mgr.
Legnerová Monika
Lišková Jarmila
Litewska Izabela
Litomiská Barbara Bc.
Ludvíková Martina
Lukešová Judita
Macela Miloslav, Bc.
Máchal Tomáš, Mgr.
Majerová Jana Mgr.

Makaloušková Anna Ing.

Malíková Lucie, Ing.
Marcinková Kamila, Mgr.
Marcinková Zdena Bc.
Martin Jára
Maršálek Milan
Medková Lea, Bc.
Melenová Libuše
Mičáník Jiří Mgr.
Michalčíková Libuše
Michaldová Elena Ing. Mgr.
Mikulenková Jiřina
Mikundová Blanka

Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky
HVĚZDA - občanské sdružení
Městský úřad Český Těšín
Městský úřad Litoměřice
Katedra antropologie FF ZČU v Plzni
Sdružení azylových domů
Česká asociace pro psychické zdraví
Ministerstvo vnitra, odbor prevence kriminality
Občanské sdružení JOB
ARGO, Společnost dobré vůle, Zlín
Úřad vlády ČR, Sekretariát Vládního výboru pro zdravotně postižené občany
ONDŘEJ, sdružení na pomoc duševně nemocným; Sdružení pomoci duševně nemocným
Geriatrická klinika
Ministerstvo práce a sociálních věcí, odbor sociálních služeb
Občanské sdružení Letní dům
Městský úřad Nový Jičín
Úřad městské části pro Prahu 16 - Radotín
Salesiánský klub mládeže Zlín
Městské centrum sociálních služeb a prevence
Úřad městské části pro Prahu 10
Městské centrum sociálních služeb a prevence
Městský úřad Zábřeh
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Sociologický ústav Akademie věd
Městský úřad Havlíčkův Brod
Výzkumný ústav práce a sociálních věcí ČR, brněnská pobočka, Fakulta sociálních studií - Katedra soc. pol. a soc. práce
Městský úřad Orlová
Federál Ministry of Health and Social Security

Krajský úřad Středočeského kraje
Slezská diakonie
Ministerstvo práce a sociálních věcí, odbor sociálních služeb
Městský úřad Roudnice nad Labem
Městský úřad Slavičín
Combat Poverty Agency
Oblastní charita Pelhřimov
Krajský úřad Středočeského kraje
Sociální služby Karviná
Krajský úřad Pardubického kraje
Ministerstvo zdravotnictví
Ministerstvo práce a sociálních věcí, oddělení specifických podpor zaměstnanosti
Ministerstvo práce a sociálních věcí, oddělení specifických podpor zaměstnanosti
Ministerstvo práce a sociálních věcí, odbor sociální politiky
Centrum pro integraci cizinců
Městský úřad Zábřeh
Forint
Slezská diakonie, středisko Bethel
Krajský úřad Ústeckého kraje
Městský úřad Litoměřice
Městský úřad Nový Jičín
Městský úřad Zábřeh
Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny SR, Slovensko
Městský úřad Kopřivnice
Městský úřad Kopřivnice - Klub Kamarád

Mitlöhner Jaroslav, JUDr., CSc.

Modráčková Naděžda

Moravec Štěpán

Moreira de Matos Gisela Maria

Nálevková Olga

Němcová Dana, Mgr.

Novák Jiří

Novák Martin, Ing

Novák Radim

Nováková Petra

Nový Jiří

Ondrová Irena

Osoha Pavel Ing.

Pajer Josef

Petroková Helena Ing.

Plass Miloslav

Pôbiš Jakub, Mgr.

Pobořilová Jana, Ing.

Popelková Hana, Ing.

Poláček Michal

Pokorná Jana

Procházková Eva, Ing.

Ptáčník Pavel JUDr.

Průša Ladislav, doc. Ing.

Pustelníková Marie

Rabenhauptová Hana

Rákoczyová Miroslava

Rašková Vojtěška

Reichsfeld Vilém

Reková Jana Mgr.

Rollo Pavel, JUDr.

Roth Martin

Rovňáková Jaroslava Mgr.

Ruszova Petra DiS

Rybářová Silvia Ing., CSc.

Sehnalová Olga MUDr., MBA

Řezníček Petr

Schincke Jiří

Sirovátka Tomáš prof.

Skybová Vladimíra

Smolíková Zuzana, Mgr.

Sniegoňová Ilona Mgr.

Sonntagová Irena Mgr.

Soszyńska Olga

Staněk Oldřich, JUDr.

Steinová Dana, Ing.

Stulířadová Andrea, Bc.

Styblíková Jitka, Mgr.

Svoboda Daniel, B.Th.

Szpak Zdeněk PhDr.

Šafrová Jana, Mgr.

Šamalová Ivana, Mgr.

Šimek Vladimír

Univerzita Hradec Králové, Katedra sociální práce a sociální politiky

Pobytové rehabilitační a rekvalifikační středisko pro nevidomé Dědina

Společnost Člověk v tísní

Institutio da Seguranda Social, Portugalsko

Úřad práce hl. m. Prahy pobočka v Praze 2

Centrum pro otázky migrace

Městský úřad Kopřivnice

Česká unie neslyšících, oblastní organizace Praha

Nový Prostor

Krajský úřad Karlovarského kraje

Krajský úřad Plzeňského kraje

Magistrát města Zlín

Krajský úřad Zlínského kraje

Centrum komunitní práce Praha 10

Ministerstvo práce a sociálních věcí, odbor sociálních služeb

Krajský úřad Královehradeckého kraje

Svaz měst a obcí

Magistrát města Zlín

Českomoravská konfederace odborových svazů

Krajský úřad Olomouckého kraje

Městský úřad Chotěboř

Ministerstvo práce a sociálních věcí, odbor příjmové politiky

Úřad vlády ČR, Sekretariát Vládního výboru pro zdravotně

postižené občany

Výzkumný ústav práce a sociálních věcí

Městský úřad Orlová

Městský úřad Prachatice

Výzkumný ústav práce a sociálních věcí ČR, brněnská pobočka

Městský úřad Valašské Klobouky

Městský úřad Veselí nad Moravou

SPOLU Olomouc

Úřad práce hl. m. Prahy - pobočka pro Prahu 6

Úřad městské části Praha 12

Magistrát města Ostravy

Sdružení azylových domů

Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny SR, Slovensko

Městský úřad Kroměříž

Městský úřad Chrudim

Hvězda, občanské sdružení

Fakulta sociálních studií, Masarykova univerzita

Sdružení pro rehabilitaci osob po cévních mozkových

příhodách

Ministerstvo práce a sociálních věcí, odbor integrace a migrace cizinců

Slezská diakonie

Statutární město Olomouc

Ministry of Labour and Social Affairs, Poland

Život 90

Česká společnost pro trénování paměti a mozkový jogging

Česká asociace pro psychické zdraví

VIDA

Naděje

Krajský úřad Zlínského kraje

Ministerstvo práce a sociálních věcí, odbor integrace a migrace cizinců

Svaz postižených civilizačními chorobami v ČR

Městský úřad Semily

Škromach Zdeněk, Ing.	Ministerstvo práce a sociálních věcí, ministr
Šplíchal Josef	Informační centrum neziskových organizací
Štegmannová Ingrid Mgr.	Magistrát města Ostravy
Šupková Lenka Mgr.	Městský úřad Uherský Brod
Šustrová Marie, PhDr.	Infocentrum KONTAKT MCSSP
Šváblová Lenka, Mgr.	Pobytové rehabilitační a rekvalifikační středisko pro nevidomé Dědina
Tesařová Jitka JUDr.	Magistrát města Brna, odbor sociální péče
Tomatová Jana Mgr.	Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny SR, Slovensko
Topolovský Marek, Mgr.	Městský úřad Havlíčkův Brod
Trhlíková Ludmila DiS	Městský úřad Holešov
Trlíčková Renata	Sluníčko, sdružení pro podporu rodinného a mateřského centra Vsetín
Tvrzská Miluše Ing.	Ministerstvo informatiky, odbor personální
Uherka Jan	Zlínská krajská rada zdravotně postižených, Národní rada zdravotně postižených
Urban Antonín Bc.	Městský úřad Nový Jičín
Vacek Josef, Mgr.	Krajský úřad Středočeského kraje
Vajda Györgyi	Ministry of Youth, Family, Social Affairs and Equal Opportunities, Hungary
Valeriánová Monika Bc.	TyfloCentrum Zlín, o.p.s.
Vávrová Barbora, DiS	kofoedova škola
Vašková Marie Mgr.	Úřad práce v Kroměříži
Večerník Jiří, doc. Ing., CSc.	Sociologický ústav Akademie věd
Velecká Hana, Mgr.	Evropská komise, GŘ zaměstnanosti sociálních věcí a rovných příležitostí
Vondráček Jiří	Krajský úřad Kraje Vysočina
Walek Czeslaw, Mgr.	Rada vlády pro záležitosti romské komunity
Záhorský Vladimír, MUDr.	Krajský úřad Ústeckého kraje
Zajarošová Zuzana Mgr.	Ministerstvo práce a sociálních věcí, odbor sociálních služeb
Zelenková Jana	Oblastní charita Havlíčkův Brod
Zukalová Jitka, Ing.	Ministerstvo práce a sociálních věcí, odbor EU mezinárodní spolupráce
Žárský Martin Mgr.	Ministerstvo práce a sociálních věcí, odbor sociálních služeb

Na konferencích vystoupil s hrou „pohádkáři“

V inscenacích Cigáro, O dvou kamarádech, Voják a smrt, Práce, Smrad, ...hráli:

Lampa Karel
 Jíra Emil
 Savrženská Gábina
 Hladíková Jarmila
 Chřpa Libor
 Bláha Petr
 Schindler Roman
 Balbán Jakub

Více informací o divadelním souboru Ježek a čížek je možné získat na jejich internetových stránkách

